

4. oktober 2024

OPLÆG TIL LOVMÆSSIG REGULERING OG FAGLIG FORANKRING AF BØRNE- OG UNGEKRISECENTRE I DANMARK

INDLEDNING

Baggrund for oplæg:

Forsøgsordningen med børne- og ungekrisecentre har nu eksisteret i 4 år med etableringen af Joannahuset. Dette forsøg er løbende blevet evalueret af Joannahuset selv og der afventes aktuelt en mere uvildig og grundig evaluering, der foretages af Ankestyrelsen. Dette oplæg udarbejdes i regi af Børne- og Kulturchefforeningen.

Oplægget tager afsæt dels i baggrunden for at etablere børne- og ungekrisecentre som forsøgsordning og dels i de erfaringer, kommunerne har gjort sig med samarbejdet med forsøgsordningen Joannahuset.

Formål, målgruppe mv:

Formålet med børne- og ungekrisecentre i Danmark er jf. VEJ nr. 9222 af 23/04/2024, pkt. 2 at

”(...) give børn og unge et sted, hvor de kan gå direkte ind fra gaden og få rådgivning og vejledning, når de oplever at være i krise, uden først at skulle henvende sig til kommunen og uden nødvendigvis at inddrage deres forældre først. Unge skal kunne overnatte trygt på stedet i akutte situationer.”

Videre i samme vejledning beskrives børne- og ungekrisecentres målgruppe som:

”(...) unge under 18 år i krise eller kriselignende tilstand. Målgruppen er unge i alderen 12 til og med 17 år. Det kan både være børn og unge, som er anbragte, og/eller børn og unge, som bor hjemme hos forældremyndighedsindehaver. Målgruppen omfatter unge, som har brug for et sted at søge hen.

De unge i målgruppen kan være i krise på grund af konflikter i hjemmet, omsorgssvigt eller andre problematikker, som gør at de unge har brug for hjælp og støtte. Det er vigtigt, at ungekrisecentrets tilbud tilpasses den unges alder, modenhed og den konkrete situation”

Desuden har man i forsøgsordningen med børne- og ungekrisecentre ønsket, at det var private eller frivillige organisationer, der ansøgte.

OPLÆG

Initiativet med etablering af børne- og ungekrisecentre har som forsøgsordning givet anledning til stor opmærksomhed både politisk, kommunalt og blandt private og frivillige organisationer. Opmærksomheden har givet anledning til en del debat omkring børns og unges rettigheder, forældrenes rolle som forældremyndighedsindehaver og overlappet til kommunernes lovbestemte ansvar for børn og unge.

Fra Børne- og Kulturchefforeningens side mener vi overordnet at initiativet er godt, men det konkrete forsøg med etablering af et børne- og ungekrisecenter har vist et udtalt behov for at få rammesat fremtidige børne- og ungekrisecentres virke.

I det følgende oplæg vil vi derfor fra det kommunale perspektiv lægge op til følgende:

- 1) Tydelig faglig og lovmæssig rammesætning omkring opgaveløsning mellem børne- og ungekrisecentre og kommunerne
- 2) Fokus på barnets/den unges og forældrenes retssikkerhed
- 3) Ét samlet tilsyn med børne- og ungekrisecentrenes forskellige funktioner
- 4) Styrkelse af rådgivningsfunktionen på børne- og ungekrisecentre
- 5) Opdatering af relevante §§ i Barnets Lov
- 6) Forsøgelse af børn og unge på krisecentre
- 7) Regulering i antallet af børne- og ungekrisecentre

1. Tydelig faglig og lovmæssig rammesætning omkring opgaveløsning mellem børne- og ungekrisecentre og kommunerne

Når børn og unge oplever at stå i akut krise og ikke ved, hvor de kan henvende sig, kan børne- og ungekrisecentre være det rette sted at søge hen. De danske kommuner har med Barnets Lov tilsynspligten med samtlige børn og unge, der opholder sig i den enkelte kommune. Det er derfor afgørende, at børn og unge, der henvender sig på et børne- og ungekrisecenter, hurtigt får hjælp til dialog og samarbejde med hjemkommunen og at hjemkommunen sammen med forældremyndighedsindehaveren hurtigt underrettes om, at barnet/den unge opholder sig på krisecenter.

For at barnet/den unge får hurtig hjælp, er det vigtigt, at rammerne omkring opgaveløsningen og samarbejdet mellem krisecentre og kommuner er klart defineret med afsæt i Barnets Lovs formålsbestemmelse jf. §2 stk. 3 hvor hjælp og støtte skal være 'helhedsorienteret' og stk. 4 hvor vanskeligheder så vidt muligt skal 'løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Ligeledes er kommunerne forpligtiget til at behandle spørgsmål om hjælp så hurtigt som muligt jf. Retssikkerhedslovens §3.

Forslag:

For at sikre sammenhæng til det kommunale ansvar for barnet/den unge vil vi foreslå, at der udarbejdes en fyldestgørende vejledning om børne- og ungekrisecentre, hvor følgende elementer medtages og uddybes:

- Når et barn/ung søger hjælp på et børne- og ungekrisecenter, er krisecentrets rolle at
 - gå i dialog med forældremyndighedsindehaver og hjemkommune med det samme.
 - skabe tryghed og ro for barnet/den unge
 - facilitere mulighed for dialog mellem barnet/den unge, forældremyndighedsindehaver og hjemkommune
 - agere relevant bisidder for barnet/den unge i dialogen, og dermed være omfattet af Barnets Lov ift. barnets ret til bisidder
 - understøtte barnet/den unge i at komme videre, da krisecentret har en kortvarig og midlertidig karakter. Dvs. at tilbud om rolige og trygge rammer og nærværende voksne er vigtigere end etablering af en langvarig relation til barnet/den unge
 - udvise tillid til og samarbejde ind i den plan, der lægges fra hjemkommunens side og støtte barnet/den unge ind i denne plan i tråd med barnets plan, defineret i Barnets Lov.
 - understøtte barnet/den unge i fortsat skolegang og kontakt til "hverdagslivet" (venner, fritidsinteresser, øvrige trygge relationer)
 - underrette hjemkommunen hurtigt og indenfor 24 timer, for at kommunen har mulighed for at vurdere om underretningen er akut og kræver handling indenfor 24 timer fra modtagelse.

- Når et barn/ung søger hjælp på et børne- og ungekrisecenter, er hjemkommunens rolle at
 - sikre en hurtig dialog og kontakt med krisecentret uagtet om det er et barn/ung, kommunen kender eller ej
 - agere brobygger mellem barn/ung og forældremyndighed i tæt dialog med krisecentret
 - lave en hurtig og relevant genvurdering af de indsatser, der allerede er iværksat af kommunen, hvis barnet/den unge er kendt
 - sikre inddragelse af alle parter perspektiver, herunder særligt barnets/den unges
 - sikre kort evaluering af hvert forløb med barn/ung på krisecenter
 - føre det peronrettede tilsyn med den unge ved en hyppig kontakt under opholdet.
- Den aktuelle forsøgsordning med Joannahuset som børne- og ungekrisecenter har vist, at de tolker sig selv som et nybrud, der alene skal lytte til børnene/de unge og ikke tage højde for andre perspektiver. Det er vigtigt med en afklaring rent lovgivningsmæssigt af, om børne- og ungekrisecentre også er omfattet af Barnets Lov og formålet hermed og dermed også er forpligtiget ind i det tværfaglige samarbejde eller ej. Som udgangspunkt bør det være et krav, at børne- og ungekrisecentre er omfattet af Barnets Lov og dermed forpligtet til at indgå i det tværfaglige samarbejde.
- Et barn/ung, der henvender sig på et børne- og ungekrisecenter, kan vælge at være anonym. Det kan give god mening ift. at skabe ro og tryghed omkring barnet, men det kan sætte et netværk omkring barnet/den unge i en rigtig svær situation, fordi ingen ved, hvor de er. Der bør være en klar afgrænsning af mulighederne for anonymitet. Vi foreslår, at barnet/den unge kan være anonym indtil evt. tilbud om overnatning.
- Der skal være klar rammesætning af de faglige kvalifikationer, kompetencer og metoder, der anvendes på et børne- og ungekrisecenter.

2. Fokus på barnets/den unges og forældrenes retssikkerhed

Når børn og unge opsøger et børne- og ungekrisecenter, er det uklart, hvem der kan klages til, hvis den vejledning børne- og ungekrisecentret varetager er misvisende eller utilstrækkelig, eller hvis de lader unge overnatte uden forældrenes tilladelse i mere end 48 timer.

Herudover bør krisecentrets tilbud om overnatning til en ung, og evt. vurdering af at det skal ske uden forældrenes samtykke, sidestilles med en afgørelse om anbringelse, så både den unges og forældrenes retssikkerhed ikke tilsidesættes eller forringes.

Aktuelt fremgår følgende på Joannahusets hjemmeside:

"Hvis du ikke er tilfreds med den rådgivning eller behandling, som du har fået i Joannahuset, så kan du klage.

Du kan vælge at være anonym, eller at skrive dit navn og telefonnummer. Hvis du klikker her, bliver klagen sendt direkte til Joannahusets leder Jette Wilhelmsen, som svarer dig indenfor 3 døgn. Hvis du gerne vil klage over Jette Wilhelmsen, så kan du klikke her, og så bliver klagen sendt til Joannahusets bestyrelse. De vil svare dig indenfor 7 døgn.

Vi tager alle klager meget alvorligt i Joannahuset, og vi vil gøre, hvad vi kan, for at give dig et ordentligt svar på din klage."

Der er således ingen adgang for hverken børnene/de unge eller forældrene til at få afprøvet om børne- og ungekrisecentret har handlet i overensstemmelse med barnets/den unges behov.

Derudover er det en stor beslutning og et stort ansvar for en privat/frivillig organisation uden myndighedsansvar at tage.

Det fremgår i den tilladelse, der er givet til forsøget, at indehaveren af forældremyndigheden kan give samtykke til ophold også for børn, der er anbragt uden for hjemmet, med eller uden samtykke. De facto betyder det, at anbringende kommunes ansvar for forhold under anbringelsen kan tilsidesættes af indehaveren af forældremyndigheden, og børn/unge, der er anbragt uden samtykke efter en afgørelse i Børn- og Ungeudvalget, kan tilsidesættes af indehaveren af forældremyndigheden.

Et eksempel på dette, ses i en kommune, hvor en ung søger til Joannahuset. Den unge er i livsnødvendig behandling og medicinering. Dette bliver krisecentret først vidende om, da de kontakter kommunen, hvorefter krisecentret meddeler kommunen, at de vil sørge for den unges behandling. Den unge følger efterfølgende ikke den nødvendige behandling og medicinering.

Et andet eksempel er fra en kommune, hvor en ung forlod sit opholdssted og tog ophold på Joannahuset, hvor den unge dermed var tæt på sine prostitutionskunder og havde problemfri adgang til stoffer. Det var under overvejelse at indstille til en tvangsmæssig beslutning i Børne- og Ungeudvalget, men det blev opgivet, da det ville være svært at opretholde en sådan beslutning, når den unge blev skærmet af Joannahuset.

Ydermere ser vi en tendens til, at børn og unge, hvor forældrene ikke har ønsket at samtykke til deres overnatning på krisecentret, i stedet tilbydes hvilende rådgivning, og dermed uformelt døgnophold, hvormed forældrenes retssikkerhed tilsidesættes bevidst. Dette bør der laves en klar rammesætning omkring, således Joannahusets praksis ikke danner præcedens for eventuelt kommende børne- og ungekrisecentre.

Endvidere ser vi et behov for en større sammenhængskraft mellem krisecenter og kommune, som vil kunne styrkes ved, at kommuner også havde mulighed for at etablere børne- og ungekrisecentre.

Forslag:

Vi foreslår, at

- børne- og ungekrisecentres beslutning om at tage børn/unge ind og tilbyde overnatning uden forældrenes samtykke sidestilles med en afgørelse om anbringelse, som både forældrene og barnet/den unge kan klage over til en uvildig instans, vi anbefaler Ankestyrelsen. Alternativt kan denne beslutning lægges op til kun at kunne træffes af børne- og ungekrisecentret i samarbejde med hjemkommunens akutberedskab og derved følge kommunernes afgørelsespraksis med klageadgang
- børne- og ungekrisecentre kun kan træffe afgørelse om ophold på et krisecenter i samarbejde med hjemkommunen, når børn/unge, der forinden de tager ophold på et børne- og ungekrisecenter, er anbragt uden for hjemmet. Dette for at sikre, at der under opholdet på børne- og ungekrisecentret fortsat tages højde for de særlige behov for støtte barnet/den unge har
- der sker en klar rammesætning af mulighederne for hvilende rådgivning ud over de 48 timer
- børne- og ungekrisecentre kan etableres af kommuner

3. Ét samlet tilsyn med børne- og ungekrisecentrenes forskellige funktioner

Der er med godkendelsen af forsøgsordningen med børne- og ungekrisecentre ikke vedtaget et samlet tilsyn og dermed er det uklart hvem, der har ansvaret for det arbejde, der udføres på et børne- og ungekrisecenter. Socialtilsynet har alene tilsynet med antallet af sengepladser og det, der svarer til bodelen. Derudover fremgår det på Joannahusets hjemmeside, at det er akkrediteret af RådgivningsDanmark. Ved gennemlæsning af den rapport, der ligger på Joannahusets hjemmeside ser det dog ud til, at det er Joannahuset selv, der har udarbejdet rapporten og der ligger ikke dokumentation for, at de er blevet akkrediteret af RådgivningsDanmark.

Ydermere er det nødvendigt, at der tages stilling til tilsynet med børne- og ungekrisecentrets muligheder for at tilbyde børn og unge husly i op til 48 timer uden forældrenes samtykke.

Joannahusets tidligere nævnte praksis med at tilbyde hvilende rådgivning til børn og unge bør endvidere ikke danne præcedens for eventuelt kommende krisecentre. Ved hvilende rådgivning skal forstås, at Joannahuset, når forældrene ikke ønsker at samtykke til barnets/den unges ophold og de tilladte 48 timer uden samtykke er gået, fortsat holder børn og unge på krisecentret om natten og kalder det hvilende rådgivning. Vi har i kommunerne eksempler på denne uhensigtsmæssige praksis.

En kommune har blandt andet oplevet at Joannahuset bliver ved med at ringe til kommunens døgnvagter, fordi de insisterer på at lave rådgivning med unge om natten, da de 48 timer er overskredet og forældrene ikke vil give samtykke.

Der lægges dermed et massivt pres på både forældre og den enkelte kommune fra krisecentrets side.

Ligeledes føres der ikke tilsyn med det samlede tilbud, hvilket kan være problematisk, da der i den seneste tids kritik af Joannahuset er fremkommet flere eksempler på, at unge tager ophold der i dagtimerne og kan komme og gå, som det passer dem, herunder eksempler på unge, der med personalets viden har kunne ryge joints i Joannahuset.

Forslag:

Vi foreslår at;

- der etableres et samlet tilsyn for børne- og ungekrisecentres virke under Socialtilsynet, der både tager udgangspunkt i børne- og ungekrisecentrets vurdering af barnets behov, hvorvidt der er samtykke fra forældremyndighedsindehavere eller ej samt vurdering af samarbejdet med forældremyndighed og hjemkommune.
- der med udarbejdelse af model for tilsyn klart specificeres, hvem der har ansvaret for tilsynet med barnet/den unge under deres ophold på børne- og ungekrisecentret.
- der i tilsynet særligt er fokus på rammesætningen af børne- og ungekrisecentres muligheder for at tilbyde børn/unge husly i op til 48 timer uden forældrenes samtykke.

4. Styrkelse af rådgivningsfunktionen på børne- og ungekrisecentre

For at sikre sammenhæng mellem den rådgivning, der finder sted i kommunalt regi og den rådgivning, der ydes på børne- og ungekrisecentre, er det relevant at overveje alternative muligheder til den rådgivning, der finder sted aktuelt på børne- og ungekrisecentre.

Der kunne med fordel hentes inspiration i det rådgivnings setup, der har kørt på tværs af kommuner og region i Bakkehuset under børne- og ungepsykiatrien i Region Sjælland. Her har kommunerne på skift haft mulighed for at udlåne børne- og ungerådgivere til Bakkehuset, hvor de så har ydet tværsektoriel rådgivning og har kunnet understøtte brobygningen mellem psykiatri og kommune.

Et setup lig dette kunne være med til at understøtte den rammesætning af samarbejdet, der peges på under punkt 1.

Dette for at mindske risikoen for, at børn og unge, der henvender sig på et børne- og ungekrisecenter, får modsatrettet rådgivning fra f.eks. først hjemkommunen og dernæst krisecentret.

Forslag:

Vi foreslår at:

- der etableres en rådgivningsmodel, hvor børne- og ungekrisecentre og relevante kommuner forpligtes ind i et fælles grundlag. Dette kunne bl.a. være ud fra ovenstående setup.

5. Opdatering af relevante §§ i Barnets Lov

Overordnet set bør kommuner i fremtiden kunne etablere børne- og ungekrisecentre i lighed med almindelige krisecentre.

Derudover er der nogle fundamentale udfordringer imellem de lovmæssige rammer. kommunerne agerer ud fra og de muligheder, børne- og ungekrisecentre stilles. Særligt når det omhandler børn og unge, der er anbragt med eller uden samtykke.

Et eksempel herpå er fra en kommune, hvor anbringelsen af en ung bryder sammen da den unge hele tiden tog i Joannahuset og Joannahuset ikke ville samarbejde med anbringelsesstedet. Anbringelsesstedet kunne ikke hente den unge på krisecentret, da de ikke kunne blive lukket ind. Den unge udtalte til kommunen, at vedkommende var glad for anbringelsesstedet, men rømmede, når der blev stillet krav og forsøgt at sætte rammer om hjemkomst, skolegang mv. Det var oplevelsen, at Joannahuset på ingen måde forsøgte at brobygge eller forholdt sig til den unges behov for at være i den relevante anbringelse, men alene fulgte den unge i den unges umiddelbare behov. Anbringelsen brød således sammen efter 4 måneder.

Når et barn eller en ung står i en akut krise og forældrene ikke ønsker at samtykke til, at de tager ophold andet sted end i hjemmet, skal kommunen, hvis der er et akut opstået behov, lægge barnets/den unges sag op til formanden for børne- og ungeudvalget, der så kan træffe afgørelse om akut anbringelse. Denne beslutning skal forelægges børne- og ungeudvalget inden for 7 dage og igen efter 1 måned, hvis beslutningen fastholdes.

Kommunerne ville i nogen omfang kunne forebygge, at børn og unge havde brug for at henvende sig på et børne- og ungekrisecenter, hvis de selv havde muligheden for at give barnet/den unge ophold uden for hjemmet uden forældrenes samtykke i op til 48 timer. Det ville give både barnet/den unge, forældrene og hele processen mere tid til at falde til ro og lave en mere langsigtet og holdbar løsning uden det konfliktoptrappende element det er, at involvere en formand for et børne- og ungeudvalg. Derved ville akutte anbringelser også kunne forebygges.

Hele denne proces bør derfor rent lovgivningsmæssigt revideres, dog fortsat uden at gå på kompromis med barnets/den unges og forældrenes retssikkerhed.

Vi ser ingen faglige argumenter for, at børne- og ungekrisecentre skal have denne mulighed uden at kommunerne, der oftest kender børnene/de unge rigtigt godt, ikke har den.

Forslag:

Vi foreslår at Barnets Lov særligt revideres med følgende hovedpunkter:

- Når anbragte børn/unge tager ophold på et krisecenter, er det hjemkommunen, der har overtaget forsørgelsespligten over for barnet/den unge. Dermed bør krisecentret have kontakt til hjemkommunen ift. at få samtykke til at barnet/den unge kan tage ophold. Dette både ift. anbringelser med og uden samtykke. Herunder skal det indskræpkes, at det fortsat er hjemkommunen; der har ansvar for nødvendig behandling og evt. medicinering i samarbejde med sygehus/egen læge/psykiatri.
- Kommuner bør kunne etablere børne- og ungekrisecentre.
- Mulighed for, at kommuner kan tilbyde overnatning/ophold på godkendte steder i op til 48 timer til børn og unge uden forældrenes samtykke og uden forudgående forelæggelse for kommunens børne- og ungeudvalg, men med tilstrækkelig dokumentation for det vurderede behov.

6. Forsørgelse af børn og unge på krisecentre

En særlig opmærksomhed er på de donationer mv. som vi ved, det aktuelle forsøg modtager. Børn og unge modtager gaver, oplevelser og tjenesteydelser i et omfang, der er langt ud over, hvad mange forældre er i stand til selv at tilbyde deres børn og som går i den modsatte retning af den kommunale praksis ved anbringelser, hvor vi oftest holder os til KLs takster for ikke at underminere forældremyndighedsindehaveren.

Et eksempel herpå er en ung, der fik tilbudt at indgå i Joannahusets ”brugerbestyrelse” og blev udstyret med en ny PC samt indbudt til bestyrelsesmøder med ophold på et fint hotel.

Et andet eksempel er en ung, der blev tilbudt en lejlighed inde i København gennem Joannahuset, som forældrene så blev nødt til at betale for, da de var bange for at miste kontakten til deres barn, hvis de afviste.

Et tredje eksempel er fra en ung, der fortæller, at vedkommende kunne ringe til Joannahuset, når den unge var ude på gaden og sælge stoffer. De kom så og gav den unge gavekort til Burger King.

Forslag:

Vi foreslår at:

- der etableres tydelige retningslinjer for børne- og ungekrisecentres muligheder for at modtage donationer som videregives til børn/unge
- der etableres en model for tilsyn med og revision af diverse donationer og brugen heraf. Dette ligeledes i tråd med at mindske muligheder for hvidvask.

7. Regulering i antallet af børne- og ungekrisecentre

Vi ser i kommunerne et behov for, at der sker en tydelig regulering af, hvor mange børne- og ungekrisecentre det er muligt at oprette. Hvis ovenstående øvrige forslag implementeres, er det vores vurdering, at der maksimalt bør være 4 børne- og ungekrisecentre på tværs af landet. 1 på Sjælland, 1 på Fyn og 1-2 i Jylland. Vi ved, at der er størst søgning til de større byer.

Afrunding

Med ovenstående oplæg stiller vi os i Børne- og Kulturchefforeningen gerne til rådighed for den videre konkretisering af rammerne for børne- og ungekrisecentre.

På vegne af Børne- og Kulturchefforeningen

Helle Stennicke
Familie og Sundhedschef

Pia Fussing Nielsen
Børne- og ungechef